

*Маша Кулаузов, асистент-приправник
Правног факултета у Новом Саду*

ПИСЦИ УСТАВНИХ НАЦРТА И УСТАВА СРБИЈЕ У КОЈИМА ЈЕ ПРЕДВИЂЕНО ДВОДОМНО ПРЕДСТАВНИЧКО ТЕЛО

Сажетак: Аутор у раду наводи биографске податке о писцима уставних нацрта и устава Србије у којима је предвиђено дводомно представничко тело. У раду су наведени мотиви којима су се они руководили приликом увођења дводомног народног представништва, као и околности под којима су ови аутори пристали да учествују у изради уставних аката. Мишљење је аутора да писци ових уставних докумената заслужују посебну пажњу и стога јер су показали извесну дозу храбрости када су покушали да уведу горњи дом у Србији у којој је сенат сматран анти-демократском установом.

Кључне речи: Устав Краљевине Србије од 1901. године, уставни нацрт, Сенат, писци уставних докумената, дводомно представничко тело.

Добро је познато да је уставни развитак Србије у периоду од 1804. до 1903. био врло динамичан што се одразило на честа доношења нових устава, или пак замењивања устава на снази претходнима.¹ Сви ти до-

¹ 1894. године суспендован је Устав за Краљевину Србију од 1888. године и замењен Уставом за Књажевство Србију од 1869. године, да би 1903. године Устав од 1888. био поново враћен на снагу са незнатним изменама. Детаљније о овим уставним променама видети код Љ. Кркљуш, *Правна историја српског народа*, Нови Сад 2002, стр. 310-314 и стр. 318-320.

гађаји подробно су описани у нашој историјскоправној литератури. Зачућујуће је, међутим, да се о писцима устава и уставних нацрта мало писало, иако су на њима радили најистакнутији интелектуалци и државници Србије XIX века. И мада се име Димитрија Давидовића, аутора првог српског устава (такозваног „Сретењског устава“) помиње у свим уџбеницима правне историје, мало ко зна ко су били аутори устава и уставних нацрта у којима је било предвиђено дводомно народно представништво.

I

Уставни нацрт од 1868. године израдио је Радивоје Милојковић, истакнути члан Либералне странке и особа од поверења Јована Ристића, неприкосновеног вође странке. Милојковић је рођен 1832. године у Глоговцу и након завршене гимназије у Београду студирао је право као државни стипендиста у Хајделбергу и Паризу. По повратку у Србију ступио је у државну службу 1859. године као секретар министарства правде. У тренутку када му је кнез Михаило Обреновић поверио израду уставног нацрта, Радивоје Милојковић је вршио функцију председника Апелационог суда. Нацрт је Милојковић сачинио вероватно у фебруару или марту 1868. године, али је због убиства кнеза Михаила питање уставне промене одложено док се не стабилизује ситуација у земљи.² Иако овај уставни нацрт никада није ступио на снагу, значајан је по томе што је у њему по први пут у Србији предвиђено дводомно законодавно тело. Нацрт заслужује пажњу и стога што су његове одредбе о законодавној власти скупштине и њеном буџетском праву преузете у *Уставу за Књажество Србију* од 1869. године.³

Као школован правник Радивоје Милојковић је имао великог удела и у изради *Устава* од 1869. године. Један од најспособнијих администратора у Либералној странци и изузетно способан политичар, Милојковић је након убиства кнеза Михаила ступио на чело министарства унутрашњих дела. Завођењем крутог полицијског режима настојао је да спречи настапање анархије у земљи након топчидерске катастрофе. У току своје богате државничке каријере Милојковић је вршио читав низ важних државних функција почев од секретара министарства правде па све до председника

² Љ. Кркљуш, нав. дело, стр. 267.

³ О уставном нацрту од 1868. године видети *Два уставна пројекта за друге владе кнеза Михаила*, приредио Илија А. Пржић, *Архив за правне и друштвене науке*, књига XI, број 3 од 25. X 1925, стр. 207-219 и број 4 од 25. XI 1925, стр. 295-303.

Министарског савета 1869-1872. Обављао је функције секретара а касније и члана Државног савета, начелника министарства правде, али се ипак најдуже задржао на положају министра унутрашњих дела. Овај ресор држао је у разним владама 1868, 1876, 1878, 1880. и 1887. године и прочуо се по строгости своје полиције.

Милојковић је уживао велико поверење Јована Ристића и стога што је са њим био повезан родбинским везама, будући да су обојица били зетови великог београдског трговца Хаџи-Томе. Наиме, са доласком Намесништва на власт 1869. године у Србији расте углед и богатство две породице, тзв. Хаџитомића и Бабадудића. Њихови чланови налазили су се на највишим положајима у свим гранама државне управе. Хаџи-Томини зетови били су: Јован Ристић – намесник, Радивоје Милојковић – министар унутрашњих дела, Филип Христић – капућехаја у Цариграду и Антоније Богићевић – кнежев ађутант. Због тако великог броја зетова на тако угледним положајима стари Хаџи-Тома је добио надимак „правителствени таст”.⁴ Радивоје Милојковић умро је 1888. године у Београду.

II

Напредњачки уставни нацрт од јула 1883. године у коме је предвиђено дводомно народно представништво израдио је шеф напредњачке владе Милан Пироћанац заједно са министрима напредњацима Милутином Гарашанином, Чедомиљом Мијатовићем и Стојаном Новаковићем.⁵ Овај уставни нацрт никада није ступио на снагу у првом реду јер је влада Милана Пироћанца након пораза који је претрпела на изборима за Народну скупштину поднела оставку у септембру 1883. године⁶, као и због противљења краља Милана Обреновића увођењу сената. Сенат је краља подсећао на великашки олигархијски савет састављен од непокретних саветника предвиђен *Турским уставом* од 1838. године⁷ који је и довео до силаска са власти династије Обреновића.

Милан Пироћанац рођен је 1837. године у Јагодини и након завршених студија права у Паризу 1860. године вратио се у земљу. Као образован

⁴ С. Јовановић, *Влада Милана Обреновића*, књига I, *Сабрана дела Слободана Јовановића*, приредили Радован Самарцић и Живорад Стојковић, том 4, Београд 1990, стр. 98.

⁵ С. Новаковић, *Двадесет година уставне политике у Србији 1883-1903*, Београд 1912, стр. 20-21.

⁶ М. Пироћанац, *Белешке*, приредила Сузана Рајић, Београд 2004, стр. 92-93.

⁷ Уобичајен назив за *Устав Књажества Србије* од 1838. године јер је донет у форми султановог хатишерифа.

правник имао је највећег удела у писању уставног нацрта од 1883. године.⁸ Пироћанац је вршио функције министра иностраних дела у Чумићевом министарству 1874-1875 године као и у првој напредњачкој влади у периоду када је учествовао у писању уставног нацрта. У истој влади налазио се једно време и на челу министарства правде. Био је један од оснивача Напредне странке и шеф прве напредњачке владе 1880-1883 године. Пироћанчева влада позната је по доношењу слободоумних *Закона о штампи* и *Закона о удружењима и зборовима*, али и по закључењу Тајне конвенције са Аустро-Угарском 28. јуна 1881. године. Тајна конвенција је представљала врхунац аустрофилске политике кнеза Милана Обреновића и њено закључење је изазвало негативне реакције у српској јавности. Окретање Аустрији није било добро примљено у српским политичким круговима и широј јавности јер је било очигледно настојање Аустрије да прошири свој утицај на Балкану и угрози државну самосталност Србије. Милан Пироћанац био је и шеф Напредне странке од 1881. до 1886. године, након чега се повукао са власти и посветио адвокатској каријери. Заступао је краљицу Наталију у бракоразводној парници са краљем Миланом Обреновићем.

Након повлачења из политике Пироћанац се посветио и књижевном раду објавивши неколико политичких расправа: *Међународни положај Србије* (1892), *Кнез Михаило и заједничка радња балканских народа* (1895), *Белешке поводом једне дипломатске историје* (1896) и *Наша завршна реч* (1896). Све су ове расправе важни прилози за дипломатску историју Србије друге половине XIX века. Милан Пироћанац је умро 1897. године у Београду.

У писању уставног нацрта учествовао је и Милутин Гарашанин, син Илије Гарашанина. Рођен је 1843. године у Београду а завршио је артиљеријску школу у Мецу. Изабран је за народног посланика 1874. године и одмах је скренуо пажњу на себе својом речитошћу као и залагањем за промену *Устава за Књажевство Србију* од 1869. године. У ратовима вођеним против Турске 1876-1878. године за стицање независности Гарашанин се истакао великом личном храброшћу. У периоду када је учествовао у изради уставног нацрта од 1883. године налазио се на челу министарства унутрашњих дела у Пироћанчевој влади. Гарашанин је вршио и функције министра иностраних дела и министра унутрашњих дела у влади на чијем се челу налазио од 1884. до 1887. године. Његова влада завела је крут полицијски режим и водила рат са Бугарском 1885. године. Пала је са власти 1887. године јер се Гарашанин оштро противио разводу брака краља Ми-

⁸ О уставном нацрту од 1883. године видети *Уставни пројект напредне странке (1880 и 1883)* објављен у књизи Ј. Продановића *Уставни развитак и уставне борбе у Србији*, Београд 1936, стр. 254-265.

лана од краљице Наталије Обреновић. Милутин Гарашанин постао је шеф Напредне странке 1886. године, а остварио је и значајну дипломатску каријеру као посланик Србије у Бечу и Паризу.

Своје политичке ставове Гарашанин је објављивао у напредњачким часописима *Видело* и *Поглед* који је основао 1889. године. Од његових књижевних радова најпознатије су *Доколице* од 1892. године. Цењен као публицист и беседник, Гарашанин је 1893. године изабран за редовног члана Српске краљевске академије. Након пада владе Стојана Новаковића у децембру 1896. године распустио је Напредну странку и остатак живота провео у Паризу као дипломатски представник Србије. Милутин Гарашанин умро је 1898. године.

Међу писцима уставног нацрта од 1883. године налази се и Чедомиљ Мијатовић. Рођен је 1842. године у Београду, као државни стипендиста студирао је политичке и економске науке у Минхену, Лајпцигу и Цириху а након повратка у Србију 1866. године постао је професор Велике школе. Убрзо је напустио професорску каријеру и посветио се активном бављењу политиком. Мијатовић се најдуже задржао на положају министра финансија у разним владама од 1873. до 1875. године, потом од 1881. до 1883. године и на крају 1886. године. Као министар иностраних дела и политичар који је уживао велико поверење и наклоност кнеза Милана Обреновића, Мијатовић је потписао Тајну конвенцију са Аустро-Угарском 28. јуна 1881. године. Он је 1881. закључио и Уговор о зајму, грађењу и експлоатацији железница са финансијским друштвом Генерална унија чији је председник био Бонту. За време учешћа у изради уставног нацрта од 1883. године Мијатовић се налазио на челу министарства финансија. Он није био државник великог формата, већ често просто оруђе у рукама краља Милана. У српској јавности највише је критикован због потписивања Тајне конвенције и лошег финансијског стања у којем се земља нашла након банкротства Генералне уније 1882. године и Српско-Бугарског рата 1885. године. После абдикације краља Милана, Мијатовић је био посланик Србије у Лондону и Цариграду, да би након убиства краља Александра Обреновића био пензионисан.

Чедомиљ Мијатовић иза себе је оставио богат књижевни опус који чине дела разноврсне садржине и вредности. Писао је приповетке пуне романтичарског и родољубивог набоја које су у ширим читалачким круговима добро прихваћене, али им је књижевна критика оспорила већу уметничку вредност. Најпознатије су: *Зека буљубаша* (1862), *Иконија везирова мајка*, *Рајко од Расине*, *Кнез Грдоје* и *Сиромаш Марко* (написане између 1890. и 1901. године). Шездесетих година XIX века Мијатовић је написао низ расправа и књига из области финансија, између осталих и:

Извод из политичке економије, Науку о државним финансијама, О условима успеха, Финансије српског краљевства, Трговачку политику српских краљева и царева. Аутор је и низа студија о личностима које су обележиле српску историју између XIV и XVII века, као што су студије о породици Балшића, краљу Вукашину Мрњавчевићу и деспоту Ђурађу Бранковићу. Ове студије немају већу научну вредност јер нису довољно утемељене на историјским изворима. Чедомиљ Мијатовић умро је у Лондону 1932. године.

* *
*

Писац уставног нацрта од 1896. године био је Стојан Новаковић, један од оснивача Напредне странке и покретача часописа *Видело*. Рођен је 1842. године у Шапцу где је и завршио основну школу и гимназију. Новаковић је у почетку као професор Велике школе предавао право и филозофију, али се врло брзо посветио политичкој каријери. Најдуже се задржао на положају министра просвете, најпре од 1873. до 1875, а затим и од 1880. до 1883. године у влади Милана Пироћанца. На том положају налазио се и у време учешћа у изради уставног нацрта Напредне странке од 1883. године. У Пироћанчевој влади Новаковић је спровео многобројне реформе. Најважније реформе су биле завођење обавезне основне наставе и прописивање новог наставног програма за гимназије. У влади Милутина Гарашанина Новаковић је вршио функцију министра унутрашњих дела да би се већ 1885. године посветио дипломатској каријери као посланик Србије у Цариграду.

Краљ Александар је Новаковићу 23. јуна 1895. године понудио мандат за састав владе. Новаковић је од краља као услов за прихватање мандата тражио претходни пристанак на писани програм који му је том приликом предао. У програму је, у погледу питања уставне промене било предвиђено да се уставној реформи мора приступити до истека мандата тадашње Скупштине, односно до 31. децембра 1896. године. У духу раније конзервативне политичке идеологије Напредне странке био је и захтев да „нови устав треба да буде израђен на основици дводомној, с ограничењем самоуправних претераности, са што јачом тенденцијом државнога јединства.” Како је краљ Александар Обреновић овај Новаковићев програм рада будуће владе формално прихватио, Новаковић је приступио образовању владе и изради уставног нацрта.⁹ Иако због одлагања уставне реформе и промене унутрашњег политичког курса краља Александра Новаковићев

⁹ С. Новаковић, нав. дело, стр. 139-144.

уставни нацрт никад није ступио на снагу, он је значајан јер је послужио као основ за доношење *Устава Краљевине Србије* од 1901. године.¹⁰

Новаковић је образовао напредњачку владу у јуну 1895. која је већ у децембру 1896. поднела оставку. Након тога је Напредна странка распуштена, а Новаковић се као искусни државник нашао на челу српске дипломатије као посланик у Цариграду, Паризу и Петрограду. За време анексионе кризе образовао је владу свих странака 1909. године и обновио Напредну странку. Као шеф српске делегације после Првог балканског рата закључио је мир са Турском у Лондону 1912. године. Стојан Новаковић је у стручним круговима изузетно цењен због своје свестраности и доброг познавања српских културних и националних питања, али је, и поред корисних реформи које је спровео као министар просвете оставио више трага у спољној него у унутрашњој политици.

Стојан Новаковић и поред успешне политичке и дипломатске каријере никад није запоставио научни рад. Као ученик Ђуре Даничића Новаковић је на првом месту био филолог, те је тако написао низ расправа и студија о језику као и граматику српског језика 1902. године. Бавио се и књижевношћу и историјом, а приредио је и три издања најзначајнијих српских средњовековних правних споменика (извора): *Законик Стефана Душана, цара српског 1349. и 1354* (1898), *Матије Властара Синтагмат, азбучни зборник византијских црквених и државних закона и правила, словенски превод времена Душанова* (1907) и *Законске споменике српских држава средњег века* (1912). Као одличан стилиста и савестан сакупљач извора, написао је и низ дела велике књижевне вредности међу којима се, између осталих, издвајају и: *Историја српске књижевности* (1871), *Срби и Турци XIV и XV века* (1893), *Васкрс државе српске* (1904) и *Византијски чиновници и титуле у српским земљама VI-XV века* (1908). Стојан Новаковић је умро 1915. године у Нишу.

III

Израду *Устава Краљевине Србије* од 1901. године¹¹ краљ Александар Обреновић поверио је радикалу Миловану Ђ. Миловановићу и напредњаку Павлу Маринковићу. Иако је према тада важећем *Намесничком*

¹⁰ О уставном нацрту од 1896. године видети *Предлог устава израђен 1896. године* објављен у књизи С. Новаковића *Двадесет година уставне политике у Србији 1883-1903*, Београд 1912, стр. 249-298.

¹¹ *Устав Краљевине Србије* штампан је у Државној штампарији Краљевине Србије, Београд 1901.

уставу од 1869. године¹² уставотворна власт припадала Великој народној скупштини, краљ је сам октроисао (подарио) устав 6. априла 1901. године. На овај начин уставна промена је извршена државним ударом који су, поред дворских скандала представљали главно обележје владавине краља Александра.¹³

Милован Ђ. Миловановић, истакнути члан Радикалне странке и способан државник рођен је 1863. године у Београду. Након повратка из Париза где је докторирао право, Миловановић се посветио академској каријери као професор државног и међународног права на Великој школи. Узео је великог учешћа у изради *Устава Краљевине Србије* од 1888. године. Био је истакнути државник и вршио је функције министра правде 1896-1897, министра привреде 1901. и министра финансија 1902. године. У време учешћа у изради *Устава Краљевине Србије* од 1901. године Миловановић се налазио на челу министарства привреде у владама Алексе Јовановића и Михаила Вујића. Иако је једнодомни систем одувек био важна тачка свих програмских захтева и уопште целокупне политичке идеологије Радикалне странке, Милован Ђ. Миловановић је, иако радикал, пристао да учествује у изради *Устава* од 1901. године. Сматрао је, као и већина његових политичких истомишљеника, да је најважније заменити лични режим краља Александра уставном владавином, па чак и уколико то подразумева одређене компромисе на какве Радикална странка до тада није пристајала.¹⁴

Миловановић је остварио и завидну дипломатску каријеру као посланик Србије у Букурешту 1900. и Риму од 1902. до 1907. године. Нашавши се на челу српске дипломатије у време анексионе кризе, Миловановић

¹² Уобичајен назив за *Устав за Књажество Србију* од 1869. године јер га је донело Намесништво за време малолетства кнеза и касније краља Милана Обреновића.

¹³ С. Јовановић, *Влада Александра Обреновића*, књига III, *Сабрана дела Слободана Јовановића*, приредили Радован Самарцић и Живорад Стојковић, том 7, Београд 1990, стр. 209-210.

¹⁴ Краљ Александар Обреновић је 1901. године пристајао на уставну промену само под условом да у новом уставу буде предвиђено дводомно народно представништво. Путем Сената који би представљао противтежу радикалној Народној скупштини краљ је намеравао да за себе задржи улогу значајног законодавног фактора. За разлику од Скупштине у којој би радикали имали убедљиву већину, у Сенат би, због вишег старосног, образовног и имовинског цензуса за остваривање пасивног бирачког права улазили највећим делом напредњаци, одувек одани династији и престолу. Уз то, краљ би постављао три петине сенатора који су били замишљени као просто оруђе у његовим рукама. Како је *Уставом* од 1901. године предвиђено овакво уређење законодавног тела, састав Сената и сукоби међу домовима омогућили су краљу да оствари значајан утицај на креирање законодавне политике представничког тела. Шире о околностима под којима је донет *Устав* од 1901. године као и о разлозима његовог доношења видети код С. Јовановића, нав. дело, стр. 206-214.

је успео да скрене пажњу Европе на српско национално питање и избегне рат са Аустријом. У страху од новог надирања Аустро-Угарске на Балкан начинио је 1912. године споразум са Бугарима који је представљао увод у Балканске ратове који су уследили убрзо након његове смрти. Залагао се за што тешњи савез са Русијом и чланицама Антанте, као и за споразум са балканским народима. Миловановић је, као врстан дипломата био цењен и у земљи и у иностранству. Оставио је великог трага у спољној политици Србије. Аутор је бројних уставноправних студија и дела из дипломатске историје Србије међу којима се по свом значају издвајају: *Срби и Хрвати* (1895) и *Срби и Бугари* (1898). Милован Ђ. Миловановић умро је 1912. године у Београду.

Павле Маринковић, истакнути члан Напредне странке, политичар, државник и дипломата рођен је 1866. године у Београду. Након завршених студија права у Паризу враћа се у Србију где ускоро ступа на политичку сцену као члан Напредне странке. У време учешћа у изради *Устава* од 1901. Маринковић се налазио на челу министарства просвете у владама Алексе Јовановића и Михаила Вујића. Будући да је увођење дводомног народног представништва било важна тачка свих политичких програма Напредне странке, Павле Маринковић је са задовољством прихватио позив краља Александра Обреновића да учествује у изради *Устава Краљевине Србије* од 1901. године.¹⁵ Као политичар који је имао велики утицај на Двору, одиграо је значајну улогу у склапању напредњачко-радикалске фузије. У питању је била влада састављена од чланова Напредне и Радикалне странке која је формирана након доношења *Устава* од 1901. године. У току своје богате државничке каријере Маринковић се налазио на челу министарства просвете 1900-1901. и 1919, министарства шума и руда 1919. и министарства вера 1920. године. Као министар просвете 1900-1901. године основао је Етнографски музеј, женску учитељску школу и Богословију Светог Саве. Нашавши се поново на челу истог министарства 1919. године основао је позориште „Мањез” у Београду и уметничко одељење министарства просвете.

У дипломатску службу Маринковић је ступио 1901. године као посланик Србије у Софији, а од 1915. до 1919. године био је дипломатски

¹⁵ Оснивачи Напредне странке сматрали су да је европеизација Србије немогућа са једном сељачком скупштином која не препознаје културне потребе свог народа. Ради напретка Србије, према мишљењу страначких првака, било је неопходно установити сенат састављен од образованих људи, који би скупштину умераво и ограничавао. У исто време, путем установљавања сената проширио би се и страначки утицај јер би у њега ушла чиновничка интелигенција, већином чланови Напредне странке. Шире о карактеру, програму и идеологији Напредне странке видети код Д. Јанковића, *Рађање парламентарне демократије, Политичке странке у Србији XIX века*, Београд 1997, стр. 256-317.

представник Србије у Букурешту. Маринковић је у ранијим годинама доста писао у политичким и књижевним листовима, а био је познат и по својим хроникама и позоришним критикама. Заслужан је и за покретање два политичка часописа. Издавао је политички лист *Ред* 1894. године као орган младих конзервативаца, а након убиства краља Александра Обреновића покренуо је и часопис *Правда* у коме се борио против новог режима. Павле Маринковић је умро 1925. године у Врњачкој Бањи.¹⁶

¹⁶ Детаљније о биографијама писаца уставних нацрта и устава Србије у којима је предвиђено дводомно представничко тело видети код С. Станојевића, *Народна енциклопедија српско – хрватско – словеначка*, књиге I-III, Београд 2000. и код С. Јовановића, *Влада Милана Обреновића*, књиге I-III и *Влада Александра Обреновића*, књиге I-III, *Сабрана дела Слободана Јовановића*, приредили Радован Самарџић и Живорад Стојковић, том 4-7, Београд 1990. О Радивоју Милојковићу видети *Народна енциклопедија српско – хрватско – словеначка*, књига II, стр. 776; *Влада Милана Обреновића*, књига I, стр. 65-66, 83, 94-98 и 151-153. О Милану Пироћанцу видети *Народна енциклопедија српско – хрватско – словеначка*, књига III, стр. 395; *Влада Милана Обреновића*, књига I, стр. 208-209; књига II, стр. 44-77; књига III, стр. 130-133, 170-171, 180, 289-290, 342; *Влада Александра Обреновића*, књига III, стр. 366-367. О Милутину Гарашанину видети *Народна енциклопедија српско – хрватско – словеначка*, књига I, стр. 456-457; *Влада Милана Обреновића*, књига I, стр. 221-222; књига II стр. 44-46; књига III, стр. 132-133, 175-176, 203-231, 281-290, 297-298, 309-315, 345, 354, 404-406; *Влада Александра Обреновића*, књига II, стр. 328 – 329. О Чедомиљу Мијатовићу видети *Народна енциклопедија српско – хрватско – словеначка*, књига II, стр. 753-754; *Влада Милана Обреновића*, књига I, стр. 162-163, 175, 214; књига II, стр. 44-46, 52-62, 82-83 90-92, 114-119; књига III, стр. 131-133, 139-143, 292, 301. О Стојану Новаковићу видети *Народна енциклопедија српско – хрватско – словеначка*, књига III, стр. 101-104; *Влада Милана Обреновића*, књига I, стр. 162-163, 209, 214; књига II, стр. 44-46, 74-77; књига III, стр. 131-133, 203-204; *Влада Александра Обреновића*, књига II, стр. 286-293, 303-329. О Миловану Ђ. Миловановићу видети *Народна енциклопедија српско – хрватско – словеначка*, књига II, стр. 773-774; *Влада Александра Обреновића*, књига I, стр. 161-163, 179; књига II, стр. 331; књига III, стр. 207, 214, 264-265. О Павлу Маринковићу видети *Народна енциклопедија српско – хрватско – словеначка*, књига II, стр. 677; *Влада Александра Обреновића*, књига III, стр. 208-209, 214-215, 253.

*Maša Kulauzov, Assistant
Novi Sad School of Law*

The Authors of Constitutional Drafts and Constitution of Serbia providing Bicameral National Assembly

Abstract

In this paper the biographies of writers of the constitutional drafts and Constitution of Serbia of 1901 itself, which provides bicameral National representative body, were presented. Although those authors were among the most prominent intellectuals and statesmen in the 19th century Serbia, it has not been written about them much. The paper contains the biographies of the following constitutional writers: Radivoje Milojković, Milan Piroćanac, Milutin Garašanin, Čedomilj Mijatović, Stojan Novaković, Milovan Đ. Milovanović and Pavle Marinković.